

Naslov originala
Antonio Tabucchi
REQUIEM:
Uma Alucinação

Copyright © 1994, Antonio Tabucchi
Copyright © ovog izdanja *Dereta*, 2024

Antonio Tabuki

Rekvijem

Jedna halucinacija

Prevod sa portugalskog
Jovan Tatić

Napomena

Ova priča se dešava jedne nedelje u julu, u pustom i suncem sprženom Lisabonu, i ona je *Rekvijem* koji je ličnost koju sam nazvao „ja” morala da održi u ovoj knjizi. Kada bi me neko pitao zašto je priča napisana na portugalskom, odgovorio bih da je ovakva priča mogla biti napisana jedino na portugalskom – i tačka. Treba još nešto razjasniti. Po pravilu, rekvijem bi morao da bude napisan na latinskom, ili barem tako nalaže tradicija. Ja se, nažalost, ne snalazim baš najbolje u latinskom. Bilo kako bilo, shvatio sam da ne mogu da napišem rekvijem na svome jeziku, da to moram uraditi na nekom drugom, na jeziku koji za mene predstavlja prostor emocija i preispitivanja.

Pored toga što je „sonata”, ovaj *Rekvijem* je i san u kojem moja ličnost u istoj ravni sreće i žive i mrtve: ljude, stvari i mesta kojima je možda bila potrebna molitva, molitva kakvu je moja ličnost umela da izmoli samo na svoj način – pričom. Ali pre svega, ova knjiga jeste omaž zemlji koju sam prihvatio kao svoju i koja je mene prihvatila kao svog, i omaž ljudima koji su me zavoleli i koje sam ja zavoleo.

Ukoliko neko primeti da ovaj *Rekvijem* nije izveden dovoljno svečano, kako to rekvijemu pristaje, mogu samo da se složim s tim. Naime, nisam želeo svoju muziku da odsviram na orguljama, instrumentu koji priliči katedralama, već na usnoj harmonici, koja staje u džep, ili na verglu, koji može da se nosi po ulici. Kao i Karlos Drumond de Andrade, uvek sam voleo jeftinu muziku i slažem se s njegovim rečima „ne želim Hendla za prijatelja, niti slušam jutarnja pojanja arhandela. Dovoljno mi je ono što dolazi sa ulice, što nema poruku, ono što nestaje kao što nestajemo i mi”.

A. T.

Ličnosti koje se pojavljuju u ovoj knjizi:

Drogirani Mladić
Hromi Prodavac Lozova
Taksista
Šanker u Brazilejri
Stara Ciganka
Čuvar Groblja
Tadeuš
Gospodin Kazimiro
Žena Gospodina Kazimira
Recepcionar Pansiona „Izadora”
Izadora
Virijata

Mladi Otac
Barmen Muzeja Stare Umetnosti
Slikar Kopist
Kondukter
Svetioničareva Žena
Domaćin Alenteške Kuće
Izabela
Prodavac Priča
Marijica
Moj Gost
Harmonikaš

1.

Pomislih: ovaj tip se nikada neće pojaviti. A zatim pomislih: ne mogu tako da se odnosim prema njemu, on je veliki pesnik, možda najveći pesnik dvadesetog veka, odavno je umro, moram se odnositi prema njemu s poštovanjem, ili, još bolje, s poštovanjcem. Ali kako je vreme prolazilo, počinjao je da me nervira; sunce je peklo kako može peći samo krajem jula; pomislih još: na odmoru sam, tako mi je bilo lepo u Azejtau, na imanju kod prijatelja, zašto li sam pristao na sastanak ovde na keju?, sve ovo deluje apsurdno. Pogledao sam pod nogama svoju senku, i ona mi se učinila apsurdnom, neskladnom, bez smisla, senka je bila kratka, spljoštena podnevnim suncem, i onda sam se setio: rekao je u dvanaest, ali možda je mislio u dvanaest uveče jer duhovi se pojavljuju samo u ponoć. Ustao sam i prošetao lukom. Na ulici gotovo da nije bilo saobraćaja, prošao bi tek pokoji automobil, neki su u prtljažnicima imali suncobrane, sve su to bili ljudi koji su išli na plaže Kaparike, dan je bio paklen, pomislih: šta radim ja ovde poslednje nedelje jula?, ubrzao sam korak ne bih li što pre stigao do Santosa, možda će u parku biti malo svežije.

Park je bio prazan, samo je prodavac novina stajao ispred svog kioska. Prišao sam i čovek se osmehnuo. Benfika je pobedila, reče uzbuđeno, jeste li videli vesti? Odmahnuo

sam glavom, a čovek reče: igrali su sinoć u Španiji, u dobrotvorne svrhe. Kupio sam *Bolu* i seo na klupu. Baš sam čitao kako je tekla akcija iz koje je Benfika postigla odlučujući gol protiv madridskog Reala, kad neko reče: dobar dan, i ja podigoh pogled. Dobar dan, ponovi bradati mladić koji je stajao ispred mene, treba mi vaša pomoć. Kakva pomoć?, upitah. Da jedem, reče mladić, već dva dana nisam jeo. Imao je dvadesetak godina, obučen u farmerke i košulju, i stidljivo je pružao ruku ka meni, kao da prosi. Bio je plavokos i imao velike podočnjake. Dva dana se nisi drogirao, rekoš instinktivno, a mladić odgovori: to je isto, i to je hrana, barem za mene. U principu sam za sve vrste droga, rekoš, i za lake i za teške, ali samo u principu, u praksi sam protiv, izvini, ja sam gradski intelektualac pun predrasuda, ne mogu da dozvolim da uživaš droge ovde na javnom mestu i svojim prisustvom uznemiravaš prisutne, izvini, ali to je protiv mojih principa, možda ne bih imao ništa protiv da se drogiraš kod svoje kuće kao što se radilo nekada, sa svojim prijateljima intelektualcima, uz Mocarta ili Erika Satija. Uzgred, dodadoh, da li voliš Erika Satija? Drogirani Mladić me zapanjeno pogleda. Jel' to neki vaš prijatelj?, upita. Ne, rekoš, to je jedan avangardni francuski muzičar, veliki muzičar epohe nadrealizma, ukoliko, naravno, prihvatamo da nadrealizam ima epohu; najviše je pisao dela za klavir, mislim da je bio vrlo neurotičan, kao ti i ja, možda, voleo bih da sam mogao da ga upoznam, ali pripadamo različitim epohama. Samo dvesta eskudosa, reče Drogirani Mladić, dovoljno mi je dvesta eskudosa, ostatak sam već skupio, za pola sata će Kamarao proći ovuda, on prodaje robu, moram da kupim jednu dozu, imam apstinencijalnu krizu. Drogirani Mladić izvadi maramicu iz džepa i snažno izduva nos. Oči su mu zasuzile. Vi ste loš čovek, reče Drogirani Mladić, mogao sam da budem

agresivan, da vam pretim, mogao sam da se ponašam kao pravi narkoman, ali ne, bio sam prijatan i ljubazan, čak smo razgovarali i o muzici, a vi nećete da mi date ni dvesta eskudosa, ne mogu da verujem. Ponovo je izduvao nos i nastavio: povrh svega, novčanice od sto eskudosa su vrlo lepe, na njima je Pesoa, i sada ja vas pitam, da li volite Pesou? Mnogo ga volim, odgovorih, mogao bih čak da ti ispričam i jednu zanimljivu priču u vezi s njim, ali ne vredi, pomislio bi da sam lud, mada možda ti ipak mogu reći da upravo dolazim s keja Alkantara i da tamo nema nikoga, ali planiram tamo da se vratim u ponoć, ne znam da li me razumeš? Ne razumem, reče Drogirani Mladić, ali nije ni važno, hvala. Stavio je u džep dvesta eskudosa koje sam mu dao i još jednom izduvao nos. Ovaj, reče, oprostite, moram da potražim Kamaraoa, izvinite, lepo mi je bilo da popričam sa vama, želim vam prijatan dan, zbogom, oprostite.

Naslonio sam se na klupu i zatvorio oči. Vrućina je bila ubistvena, izgubio sam volju da čitam *Bolu*, možda sam bio i malo gladan, ali nisam imao snage da ustanem i potražim neki restoran, lakše mi je bilo da ostanem u toj hladovini, jedva dišući.

Sutra je izvlačenje, reče jedan glas, hoćete li da kupite loz? Otvorih oči. Bio je to čovečuljak od nekih sedamdeset godina, skromno obučen, ali se na njegovom licu i u njegovim pokretima mogla prepoznati neka prohujala finoća. Krenuo je prema meni hramajući, i ja pomislih: znam ovog čoveka, te mu rekoh: samo čas, mi smo se negde već sreli, vi ste Hromi Prodavac Lozova, već sam vas negde sreo. Gde?, upita čovek dok je sedao pored mene na klupu, odahnuvši sa olakšanjem. Ne znam, rekoh, ne mogu sada da se setim, imam neki čudan osećaj, čini mi se kao da sam vas sreo u

nekoj knjizi, ali mora da je to od ove vrućine i gladi, ponekad vrućina i glad hoće ovako da se našale. Meni se čini da vi patite od nekih manija, reče starčić, oprostite što ću vam ovo reći, ali delujete mi malo manijački. Ne, rekoh, problem je druge prirode, problem je u tome što ne znam zašto sam ovde, kao da je ovo neka halucinacija, ne bih umeo da vam objasnim, niti baš znam šta pričam, recimo da sam bio u Azejtau, poznajete li Azejtao?, bio sam na imanju kod prijatelja, ispod jednog velikog drveta koje tamo imaju, jednog duda, čini mi se, ležao sam u platnenoj ležaljci i čitao knjigu koju mnogo volim i u jednom trenutku sam se našao ovde, ah da, sada se sećam, čitao sam *Knjigu nespokoja*, ti si Hromi Prodavac Lozova koji je bezuspešno dosađivao Bernardu Soarešu, tu sam te sreo, u knjizi koju sam čitao ispod duda na imanju u Azejtau. Ja u sebi nosim nespokoj, reče Hromi Prodavac Lozova, a imam i utisak da sam izašao iz knjige sa bogatim ilustracijama, bogatim trpezama i bogatim salonima, ali bogatstva više nema, a Bernardo je bio moj brat, Bernardo Antonio Perejra de Melo, on je potrošio imanje, London, Pariz, kurve i – kraj priče, imanja na severu prodata su budzašto, ostatak je otišao na operaciju raka u Hjustonu, uštedevina je potrošena, i eto mene ovde, prodajem lozove. Hromi Prodavac Lozova prikupi dah i nastavi: oprostite, ne bih želeo da se raspravljam, ali od početka vam persiram, tako da ne razumem zašto ste vi sa mnom na ti, dozvolite da se predstavim, Fransisko Maria Perejra de Melo, zadovoljstvo mi je upoznati vas. Izvinite, uzvratih, ja sam Italijan, tako da se ponekad prevarim u obraćanju, načini obraćanja u portugalskom jeziku veoma su komplikovani, molim vas, oprostite mi. Ukoliko želite, možemo da razgovaramo na engleskom, reče Hromi Prodavac Lozova, u engleskom jeziku nema tih problema, uvek je *you*, ja dobro govorim

engleski, a možemo i na francuskom, ni tu nema zabune, uvek je *vous*, i francuski vrlo dobro govorim. Ne, odgovorih, oprostite, radije bih pričao na portugalskom, ovo je portugalska avantura, ne želim da izađem iz svoje avanture.

Hromi Prodavac Lozova ispruži noge i nasloni se. Sada oprostite, reče, malo ću da čitam, svakoga dana deo vremena posvetim čitanju. Izvadio je knjigu iz džepa i počeo da čita. Bio je to časopis *Espri*, i on reče: čitam članak jednog francuskog filozofa o duši, čudan je osećaj čitati ponovo o duši, dugo je niko nije spominjao, barem ne od četrdesetih naovamo, sada se čini da je duša ponovo u modi, iznova je otkrivaju, nisam katolik, ali verujem u dušu u suštinskom i kolektivnom smislu, možda sam tu najbliži Spinozi, da li vi verujete u dušu? To je jedna od retkih stvari u koje verujem, rekoh, barem u ovom trenutku, u ovom parku u kome sada razgovaramo, moja duša mi je obezbedila sve ovo, u stvari, ne znam zasigurno da li je duša, ili možda Nesvesno, jer me je moje Nesvesno dovelo ovamo. Čekajte malo, reče Hromi Prodavac Lozova, Nesvesno – šta hoćete da kažete? Nesvesno pripada bečkoj buržoaziji s početka veka, a mi se evo nalazimo u Portugalu i vi ste Italijan, mi smo južnjaci, pripadamo grčko-rimskoj civilizaciji, nemamo nikakve veze s Mitelevropom, oprostite, ali *mi* imamo dušu. U pravu ste, rekoh, ja imam dušu, istina je, ali imam i Nesvesno, u stvari, već imam Nesvesno, znate, Nesvesno se pokupi, dođe mu kao neka bolest, ja sam pokupio virus Nesvesnog, dešava se.

Hromi Prodavac Lozova me pogleda kao da odustaje. Kasnije reče: da li želite da se menjamo?, ja vama pozajmim *Espri*, a vi meni *Bolu*. Ali zar niste zainteresovani za dušu?, primetih. Bio sam, reče on razočarano, ovo je poslednji broj na koji sam se pretplatio, ali sada se vraćam u svoju ulogu, pretvaram se u Hromog Prodavca Lozova; više me zanima

kako je Benfika dala gol. Pa dobro, rekoḥ, ako je tako, i ja bih voleo da kupim jedan loz, da li imate neki koji se završava brojem devet?, znate, deveti je moj mesec, rodio sam se u septembru, želeo bih loz sa brojem svog meseca. Naravno da imam, reče Hromi Prodavac Lozova, kada ste tačno rođeni?, i ja sam se rodio u septembru. Rodio sam se na jesenju ravnodnevicu, odgovorih, u vreme kada je Mesec lud, a Okean otečen. To je srećan trenutak, reče Hromi Prodavac Lozova, bićete veoma srećni. Sreća mi je baš potrebna, rekoḥ plaćajući loz, ali ne za izvlačenje, već za današnji dan, danas mi je veoma neobičan dan, sanjam, a čini mi se da je sve stvarno i moram da se nađem s nekim ljudima koji postoje samo u mom sećanju. Danas je poslednja nedelja u julu, reče Hromi Prodavac Lozova, grad je pust, temperatura u hladu je verovatno četrdeset, reklo bi se da je ovo pravi dan da se sretnu ljudi koji postoje samo u sećanjima, u vašoj duši, oprostite, u vašem Nesvesnom, imaćete mnogo posla u jednom ovakvom danu, želim vam prijatan dan i srećno.

Za izdavača
Dijana Dereta

Urednik
Kata Kaluđerović

Lektura i korektura
Vesna Crepuljarević

Likovno-grafička oprema
Marina Slavković

Prvo DERETINO izdanje

ISBN 978-86-6457-533-1

Tiraž
1000 primeraka

Beograd, 2024.

Antonio Tabuki
REKVIJEM

Izdavač / Štampa / Plasman: **DERETA doo**, Vladimira Rolovića 94a,
11030 Beograd, tel./faks: 011.23.99.077; 23.99.078, **www.dereta.rs**
KNJIŽARA DERETA, Knez Mihailova 46, Beograd, tel.: 011.26.27.934, 30.33.503

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

821.131.1-31

ТАБУКИ, Антонио, 1943–2012

Rekvijem : jedna halucinacija / Antonio Tabuki ; prevod sa portugalskog
Jovan Tatić. – 1. Deretino izd. – Београд : Dereta, 2024 (Београд : Dereta).
– 93 str. ; 21 cm

Prevod dela: Requiem / Antonio Tabucchi. – Тираж 1.000.

ISBN 978-86-6457-533-1

COBISS.SR-ID 139480841